

PETR ŽALUDA, GENERÁLNÍ ŘEDITEL CREDIT
SUISSE LIFE & PENSIONS V ČR/CHIEF
EXECUTIVE OFFICER OF CREDIT SUISSE
LIFE & PENSIONS IN THE CZECH REPUBLIC

Deset let penzijních fondů v České republice Ten years of pension funds in the Czech Republic

Rok 2004 byl pro penzijní fondy přelomovým rokem, v němž dosáhly desátého výročí svého působení. Deset let je vysoký věk pro softwarovou firmu, střední věk pro firmu lehkého průmyslu, ale pro penzijní fond je to sotva překonaný věk dětských nemocí.

Na počátku byly fondy téměř nechtěným dítětem, které od státu coby svých legislativních rodičů dostalo do vínku jediné – **státní příspěvek**. S tím vyrazily fondy do tvrdého finančního světa, tehdy zmítaného krachy bank a finančních institucí a poznamenaného ztrátou důvěry.

Při svém růstu se fondy musely podrobit silným **regulačním opatřením** a i díky nim se staly zdravými, důvěryhodnými a sebevědomými institucemi. Především díky fúzím se z původních 44 fondů stalo současných 11, v nichž se koncentruje přes 100 mld. Kč, jež ve formě příspěvků vložily více než tři miliony účastníků. Do penzijních fondů tak nyní přispívá již 60 % ekonomicky aktivní populace. Nárůst klientů a finančních prostředků dokázaly penzijní fondy doplnit i o zvýšenou efektivitu. Zatímco v roce 1995 činil poměr nákladů k aktivům 8,95 %, v roce 2004 již jen 1,45 %.

Rok 2004 byl rekordním rokem v **nárůstu aktiv** – roční nárůst o 24,36 % znamená rekord v české historii fungování odvětví. Průměrná částka aktiv na účastníka loni dosáhla 34 tis. Kč. Úspěšně roste i zapojení zaměstnavatelů, kteří v loňském roce přispívali čtvrtině účastníků a jejichž měsíční příspěvek přesahoval 430 Kč.

Máme tak dost důvodů k radostem, ale neměli bychom zapomínat ani na **chronické problémy**, které penzijní fondy trápí. Prvním problémem je **vysoký průměrný věk klientů**, který přesahuje 47 let. Lidé do 29 let mají zastoupení jen o málo převyšující jednu desetinu. Vysokou koncentraci osob vyššího věku přitom systém vykazuje od svého vzniku. Věříme však, že s růstem zodpovědnosti poroste časem i podíl mladších lidí.

Druhým problémem je **nízký průměrný účastnický příspěvek**, který se blíží 400 Kč měsíčně. Poměr k předpokládané hrubé mzdě za rok 2004 je 2,2 % – to znamená o jeden procentní bod méně oproti stejnému ukazateli v roce 1995. Zde by mohl pomoci lék napříklád v podobě zvýšení státního příspěvku, který má reálně klesající hodnotu.

Alegorií k investování penzijních fondů je srovnání s rostoucím dítětem, které musí ven, aby sílilo a vespávalo. Zatímco dříve objemy investovaných prostředků a instrumentů mohly vyhovovat ranému vývoji, nyní nastal čas vyměnit tuhou regulaci za pružný dozor a umožnit fondům **širší investiční možnosti**.

Rovněž je třeba řešit další **vývoj penzijních fondů**, jejich **institucionální rámec**. Je nutné si položit několik zásadních otázek. Mají to stále být akciové společnosti se zvláštním charakterem garancí akcionáře a rozdělení zisku mezi účastníky a akcionáře, nebo správcovské společnosti spravující prostředky účastníků za úplatu? A má být role penzijních fondů blíže pojišťovnám, nebo podílovým fondům? Penzijní fond je totiž finanční instituce, která zdědila po obou ty horší vlastnosti – biometrická a investiční rizika.

Místo ve finančním světě však fondy rozhodně mají a svou vitalitu ukazují v každodenním informačním i platební styku s klienty. Jen je nyní potřeba definovat jejich zásadní životní roli, pro kterou vlastně vznikly – **roli v důchodové reformě**. ■

Marking the tenth year of commercial activity in the Czech Republic, 2004 was a pivotal year for pension funds. Ten years symbolise maturity for a software company, middle age for light industry, but only the early stages of life for a pension fund.

In the beginning, pension funds were like an unwanted child that received a mere offering of **state assistance** from the government, its so-called legislative parent. Pension funds, in this way, ventured out into the financial world plagued with failing banks and financial institutions and a loss of credibility.

During the developmental phases, pension funds were subjected to strong **regulatory measures**, and owing to these measures, they have become healthy, credible and self-confident institutions. Thanks in particular to the merger of the original 44 funds, the current 11 funds have been formed. These funds now manage more than CZK 100 billion deposited by more than 3 million clients in the form of contributions. Currently, 60% of the economically active population contributes to pension funds. The rise in the number of clients and the amount of funds have also contributed to increasing the effectiveness of pension funds. While in 1995, the ratio of cost to assets was 8.95%, in 2004, this figure was only 1.45%.

2004 was a record year for the **growth of assets** – annual growth of 24.36% – which is an all-time high for this industry in the Czech Republic. The average sum of assets per client last year reached CZK 34,000. The involvement of employers has increased as well. Last year, they contributed to a fourth of the clients with a monthly contribution exceeding CZK 430.

So there are a number of reasons for rejoicing. However, we should also mention some of the **chronic problems** that plague pension funds. The first problem relates to the **high average age of clients**, which exceeds 47 years old. Persons up to 29 years old comprise only little more than 10% of the clients. The system has registered a high concentration of older-age clients from the very beginning. We, nonetheless, believe that as responsibility increases, the share of younger clients will also increase. The second problem is the **low average client contribution**, which is close to CZK 400 per month. The ratio of expected gross wages for 2004 is 2.2% – one percentage point lower than the same indicator in 1995. In this particular case, the appropriate remedy might be a higher state contribution, which in reality, is declining.

Investing in pension funds is analogous to a growing child, who must venture out into the world to gain strength and become mature. While the volume of invested funds and instruments in the past could help with the initial stages of development, it is now time to exchange the rigid regulations for more flexible supervision and to allow funds a **wider range of investment**.

Additionally, other **pension fund issues** must be resolved relating to its **institutional framework**. Certain questions must be posed. Should they continue to be joint-stock companies with a special status of a shareholder guarantee and distribution of profit among participants and shareholders or should they be trust companies administering the funds of participants for a fee? Should the role of pension funds be closer to insurance companies or mutual funds? A pension fund is a financial institution that has inherited unfavourable characteristics from both sides – biometric and investment risks.

However, pension funds definitely have a place in the financial sphere, and the vitality of these funds is demonstrated in everyday information disclosure and transactions with clients. It is now important, though, to define the principal role for which pension funds were created in the first place – the **role of pension reform**. ■

Vývoj bilanční sumy penzijních fondů v letech 2001-2004

Development of Balance Sheet Total of Pension Funds in the Years 2001-2004

Penzijní fond	Bilanční suma 2004 (mld. Kč)	Meziroční růst BS 2004/2003 (%)	Bilanční suma 2003 (mld. Kč)	Meziroční růst BS 2003/2002 (%)	Bilanční suma 2002 (mld. Kč)	Meziroční růst BS 2002/2001 (%)	Bilanční suma 2001 (mld. Kč)
Pension fund	Balance sheet total 2004 (CZK bn)	Year-on-year growth of BST 2004/2003 (%)	Balance sheet total 2003 (CZK bn)	Year-on-year growth of BST 2003/2002 (%)	Balance sheet total 2002 (CZK bn)	Year-on-year growth of BST 2002/2001 (%)	Balance sheet total 2001 (CZK bn)
CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PF	23,379	+9,59	21,334	+16,63	18,292	+217,96	5,753
PF České pojišťovny	21,743	+95,99	11,094	+45,97	7,6	+32,17	5,75
PF Komerční banky	13,410	+21,17	11,067	+14,19	9,692	+19,43	8,115
PF České spořitelny	12,935	+33,86	9,663	+29,97	7,435	+43,84	5,169
ING PF	11,919	+34,37	8,87	+27,02	6,983	+34,65	5,186
ČSOB PF Stabilita	9,557	+20,30	7,944	+12,52	7,06	+17,30	6,019
Allianz PF	4,672	+21,29	3,852	+17,98	3,265	+29,87	2,514
Hornický PF Ostrava	1,040	+16,99	0,889	+13,68	0,782	+30,99	0,597
Generali PF	0,872	+18,96	0,733	+19,58	0,613	+19,73	0,512
ČSOB PF Progres	0,576	+44,72	0,398	+52,49	0,261	+46,63	0,178
Zemský PF	0,516	+15,96	0,445	+9,34	0,407	+12,12	0,363
CELKEM/ALTOGETHER	100,619	+9,29	92,066	+37,40	67,006	+52,91	43,82

Poznámky/Notes:

Penzijní fond České pojišťovny vznikl fúzí penzijních fondů PF ČP a Nový ČP PF/Pension fund PFČP came into being after the merger of PFČP and Nový ČP PF.

BS – bilanční suma/BST – balance sheet total

ZDROJ: VÝROČNÍ ZPRÁVY, APF ČR, ARCHIV BANKOVNICTVÍ/SOURCE: ANNUAL REPORTS, APF CR, ARCHIVE OF BANKOVNICTVÍ MONTHLY

Vývoj čistého zisku penzijních fondů v letech 2001-2004

Development of Net Profit of Pension Funds in the Years 2001-2004

Penzijní fond	Čistý zisk 2004 (mld. Kč)	Meziroční růst čistého zisku 2004/2003 (%)	Čistý zisk 2003 (mld. Kč)	Meziroční růst čistého zisku 2003/2002 (%)	Čistý zisk 2002 (mld. Kč)	Meziroční růst čistého zisku 2002/2001 (%)	Čistý zisk 2001 (mld. Kč)
Pension fund	Net profit 2004 (CZK bn)	Year-on-year growth of net profit 2004/2003 (%)	Net profit 2003 (CZK bn)	Year-on-year growth of net profit of BST 2003/2002 (%)	Net profit 2002 (CZK bn)	Year-on-year growth of net profit of BST 2002/2001 (%)	Net profit 2001 (CZK bn)
CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PF	0,762	+24,10	0,614	+0,49	0,611	+233,88	0,183
PF České pojišťovny	0,707	+139,66	0,295	+46,77	0,201	+11,67	0,18
PF Komerční banky	0,440	+20,55	0,365	-13,10	0,42	+28,44	0,327
PF České spořitelny	0,408	+67,90	0,243	+2,10	0,238	+40,00	0,17
ČSOB PF Stabilita	0,403	+135,67	0,171	-16,99	0,206	+23,35	0,167
ING PF	0,270	-16,15	0,322	+32,51	0,243	+8,00	0,225
Generali PF	0,024	+20,00	0,02	-9,09	0,022	+22,22	0,018
ČSOB PF Progres	0,024	+100,00	0,012	+50,00	0,008	+100,00	0,004
Hornický PF Ostrava	0,023	+9,52	0,021	-8,70	0,023	+76,92	0,013
Allianz PF	0,122	+2,52	0,119	+5,31	0,113	+15,31	0,098
Zemský PF	0,017	+70,00	0,010	-16,67	0,012	-7,69	0,013
CELKEM/ALTOGETHER	3,200	+34,62	2,377	+7,17	2,218	+49,97	1,479

Poznámky/Notes:

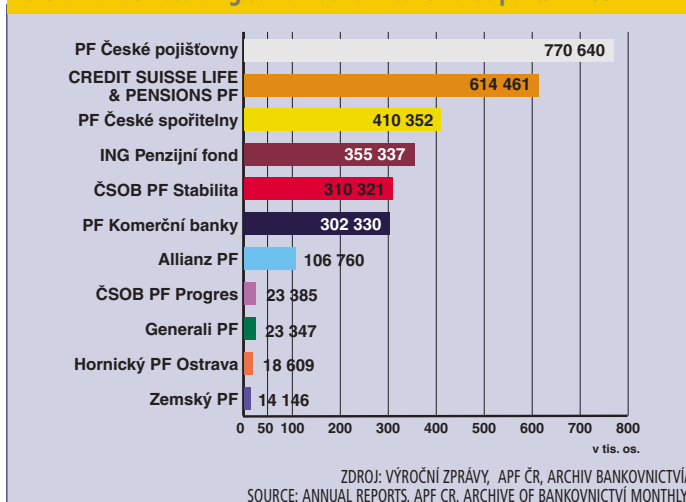
Penzijní fond České pojišťovny vznikl fúzí penzijních fondů PF ČP a Nový ČP PF/Pension fund PFČP came into being after the merger of PFČP and Nový ČP PF.

BS – bilanční suma/BST – balance sheet total

ZDROJ: VÝROČNÍ ZPRÁVY, APF ČR, ARCHIV BANKOVNICTVÍ/SOURCE: ANNUAL REPORTS, APF CR, ARCHIVE OF BANKOVNICTVÍ MONTHLY

Penzijní fondy podle počtu aktivních účastníků v roce 2004

Pension Funds According to Number of Active Participants in 2004

Penzijní fondy podle tržního podílu (prostředky účastníků) v roce 2004

Pension Funds According to Market Share (Participants' Funds) in 2004

